

32. Urgrav.
33. Urgrav.
34. I Storbukta er det spor etter flere gamle støer.
35. Tuft etter storbåt-naust, kanskje fra 1800-tallet. Her kan det ha vært plass til to åttringer. Den store steinen midt for åpningen har tjent som fundament, og det er plass til å dra inn en båt på hver side av steinen.
36. Kløfter og sprekker i berget her er et resultat av at Grønland og Skandinavia skilte lag og Norskehavet ble dannet for cirka 54 millioner år siden. Dette førte til at jordskorpa ble strukket, og den revnet opp langs en mengde sprekker. De fleste av disse strukturene er orientert cirka nord-sør. Bl.a. finner vi store forkastninger langs yttersida av Lofoten, opp gjennom Hadsselfjorden og Sortlandsundet, samt langs Eidsfjorden.
37. Steinkjerringa. En artig formasjon i berget.
38. Steingubben.
39. Steingubben ruster. Dette skyldes nedbrytning (vitring) av jernholdige mineraler i bergarten som er i kontakt med vann og luft. Jernsulfider i form av svovelkis (FeS₂) og magnetkis (FeS) er mest utsatt for slik nedbrytning, og særlig magnetkis vitrer svært lett. Under nedbrytning av sulfider frigjøres svovel; her kan dette ses som et gult belegg oppunder berget.
40. Gammel veistubb, rydningsrøys/sommerfjostuff? Kanskje du har et forslag?
41. Åkerlapp/kjøkkenhage, sikkert brukt av Tea og Mathias.
42. Steinsetting etter tidligere naust.
43. Teastøa ble brukt av Tea og Mathias, og her hadde de naust.
44. Steingjerde. Like ved sti-punkt 46 finner du også en gjerdestubb, reist på 1930-tallet for å markere grensa mellom Midter-Oksneset og Vester-Oksneset.
45. Tuft etter sjyskjå, der det ble tørket og lagret fisk.
46. Mye av berggrunnen ved Teastøa antas å være blant Vesterålenes eldste, dvs. 2,5–2,7 milliarder år gammel. Like sør for sjyskjå-tufta er et berg med tynne, svarte tråder og band. Slike band kan være opptil et par centimeter breie, og bukter seg gjerne av gårde i bergarten. Ofte vil vi også se at de forgreiner seg. Materialet i disse bandene er svært hardt, og er forsteinet smelte som er dannet i friksjonsområdet, i sprekker hvor berg har sklidd under stort trykk. Slike friksjonssmelter dannes i forbindelse med bevegelser i jordskorpa som gir jordskjelv. Ei god gjetning er at de svarte bandene i Teastøa er dannet under kollisjonen mellom det som i dag er Skandinavia og

Steingjerde – stipunkt 29.

Grønland, for cirka 400 millioner år siden. Da blei det skapt store fjellkjeder som ligner på det vi i dag finner i Alpene eller Himalaya. Seinere er disse fjellene slitt bort av vær og vind, og i dag er det bare røttene igjen. Se om du finner flere slike band i området rundt Teastøa!

47. Vesterstøa var uten tvil den beste fortøyningsplassen under uvær, og folket på husmannsplassen flyttet båten hit under slike omstendigheter. Innerst i bukta sto ei høyløe som vi fremdeles kan se ruine av.
48. Veien mellom Vesterstøa og husmannsplassen holder på å forsvinne i skogen.

**VESTERÅLEN
TURLAG**

Denne stifinneren hadde ikke latt seg realisere uten omfattende hjelp fra geolog Børre Davidsen og arkeologene Lars Erik Narmo og Arne Håkon Thomassen. Det er imidlertid Vesterålen Turlags stifinnere Bjørn Eide, Øystein Rysst og Willy Vestå som står ansvarlig for foto samt tekst- og kartredigering. Vesterålen Turlag takker ellers Reidar Bertelsen,

Ørnulf Berthinussen, Johan Borgos, Asbjørn Engevik jr., Siri Amalie Hella, Ingvall Johansen, Trond Løkke, Jakob Møller, Ingolv Remme, Harald Stefensen, Trond Torgvær og Asbjørn Vassbotn for viktige bidrag.

Du finner fullstendig stifinner på www.turistforeningen.no/vesteralen.

Guvågstien er støttet av:

Sparebankstiftelsen
DnB NOR

Gilde

WWW.TURISTFORENINGEN.NO/VESTERALEN

rellembrydet mål & mening, sortland, t. 76 11 09 80

GUVÅGSTIEN
Guvåg i Bø

**VESTERÅLEN
TURLAG**

GUVÅGSTIEN – I GRENSELAND

Oksneset, eller Oksnesan som det heter i dialekten, var husmannsplass til langt inn på 1900-tallet, og ble sist drevet av Mathias Olsen og Tea Kristensdatter. Her satte Tea ni barn til verden, og sju av dem vokste opp. Plassen ble fraflyttet kort tid etter at Mathias døde i 1926.

Da faren til Mathias, Ole Jakobsen, slo seg ned i Oksnesan på 1860-tallet, hadde plassen trolig ligget ubebodd i lange tider. Det var de rike sildefiskeriene i Eidsfjorden som lokket Ole, slik godt fiske med ujevne mellomrom har lokket mennesker til Oksnesan gjennom årtusener.

Oksnesan har på mer enn én måte ligget i grenseland: I grenselandet for menneskelig eksistens. I grenselandet mellom norsk/norrøn og sjøsamisk bosetting. Og sågar i grenselandet mellom to kontinenter da Grønland og Skandinavia kolliderte for 400 millioner siden og skilte lag igjen for 50 millioner år siden.

Ta en tur rundt i Oksnesan, og få kultur- og naturhistorisk nærkontakt!

Veien mellom Hellfjordstøa og Høystøa – stipunkt 17.

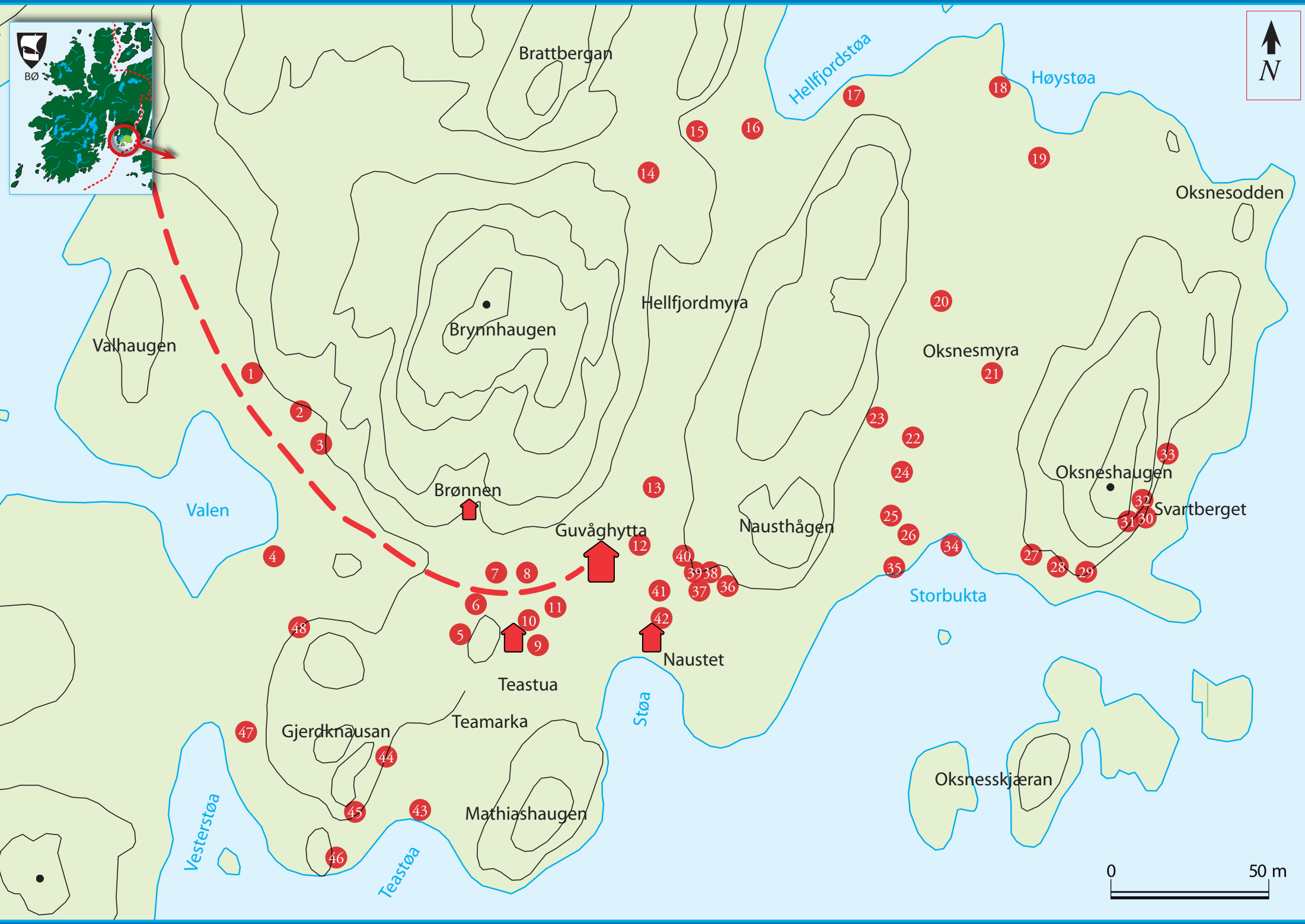
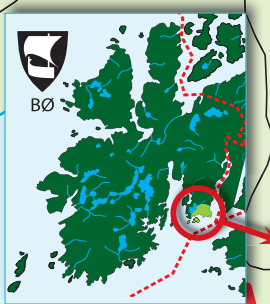
1. Rydningsrøys. Stein ble gjerne plukket av åker og eng, og samlet på ett sted. Mellom Valen og rydningsrøysene var det slåttemark. På 60-tallet spilte Guvåg-ungene fotball her.
2. Rydningsrøys.
3. Rydningsrøys.
4. Rydningsrøys/forbygninger mot sjøen, Valen.
5. Steinalderboplass, ifølge radiologisk datering 5.000 år gammel. For 5.000 år siden var havnivået i Oksnesan cirka fem meter høyere enn i dag. Her er blant annet gjort funn av flintstein, kvarts- og kvartsitt-avslag og pimpestein. I nyere tid har flata vært brukt som åkerland, og i dag er den fast bålplass for hyttegjester.
6. Fjøstuft etter husmannsplassen til Tea og Mathias. Den ene delen var høylade og bygget i treverk, mens fjøsdelen der dyra holdt til var en jordgamme.
7. Flyttsteiner fra den siste istida, for 10.000 år siden. Inni en stor isbre vil det alltid være innefrosset stein som har rast ned fra fjellsider rundt om. Når breen smelter slippes steinen løs, og kan for eksempel havne i Oksnesan.
8. Tuft etter skjå og eldhus som tilhørte Tea og Mathias.
9. Steinmur/tuft etter uthus, alder ukjent.
10. Våningshus-tuft etter Tea og Mathias. Her var det trangt om saligheta, og ungene lå på golvet på loftet.
11. Mulig gamle-tuft. Under torv og sand, på cirka 40 cm dybde, er det funnet små biter av trekull, men funnet er ikke datert.
12. Mulig boplass, uvisst alder, like øst for hovedhytta.
13. Tuft av våningshus, radiologisk datert til cirka år 500. Kan ha vært en tidlig sjøsamisk boplass.
14. Torvgjerde av ukjent alder.
15. Steingjerde.
16. Steingjerde.
17. Veien mellom Hellfjordstøa og Høystøa forteller om flittig bruk av disse lendingene i tidligere tider. Ved uvær fra vest lå båtene trygt her.
18. Tuft og vorr ved stø.
19. En gjengrodd gammel åker, kanskje potetland.
20. Trolig tuft etter høyløe.
21. På Oksnesmyra er det mange spor etter torvdammer. Torv er skiver av tørket myrjord som ble brukt som brensel.
22. Tuft, muligens av jordkjeller.
23. Urgrav og mulig offerplass. Urgravene i Oksnesan kan gjerne også betegnes som kløftgraver, ettersom de ofte ligger «i klemme» mellom store steiner/berg. Urgrav er en samisk gravskikk der den døde ble helt eller delvis

Tuft etter skjå og eldhus som tilhørte Tea og Mathias – stipunkt 8.

svøpt i never og lagt ned i naturlige eller anlagte kamre i ur. Urgravene i Oksnesan er ikke utgravd eller datert, men andre urgrav-dateringer tilsier at de kan være alt fra 300 til 2000 år gamle. Kulturminnene i Oksnesan skal ikke røres, og det gjelder ganske særlig gravminnene!

24. Rydningsrøys.
25. Hustuft, muligens etter våningshus. Ukjent alder.
26. Mulig tuft.
27. Urgrav.
28. Urgrav.
29. Steingjerde.
30. Urgrav.
31. Svartberget. Se forsidebildet. Den mørke fargen skyldes at berget inneholder mye jern, og sammensetningen ligner på vulkanske basalter, slik vi bl.a. finner på Island. På Oksnesskjæran kan vi se at de mørke bergartene opptrer som ganger, og opprinnelsen er ei bergartsmelte som har trengt inn i sprekker i den grålige berggrunnen. Vi vet ikke hvor gammel denne bergarten er, annet enn at den er eldre enn 400 millioner år og yngre enn 1800 millioner år. Svartberget er av denne bergartstypen, men har fått ei spesiell hullete overflate. Dette skyldes vitring ved at bergarten har vært utsatt for vann, solvarme og frost over lang tid. Kanskje har også den salte sjøluften hatt betydning. Ved slik vitring omdannes de ulike mineralkornene nær overflata og går etter hvert i oppløsning. Siden dette er en jernholdig bergart vil vitringen frigjøre jern som gir rustfarge på overflata.

0 50 m